

DE BARMHARTIGE SAMARITAAN

Robert HENCKES

DE BARMHARTIGE SAMARITAAN

Hoe ik zorg draag voor het gekwetste kind in mij

CARMELITANA

© Carmelitana Gent 2015 (www.carmelitana.be)

Omslagontwerp & opmaak: Press Point.be Deinze

Kaft: Freddy Maeten (naar een schilderij van Vincent Van Gogh)

Druk: ACCO, Herent

ISBN: 978-90-76671-98-7

Wettelijk Depot: D/2015/0770/04

NUR 707

INHOUD

1 De parabel van de barmhartige Samaritaan

Introductie: de parabel in mijn leven integreren

Enkele notities als uitleg voor het lezen van dit boek

Inleiding: De geschiedenis van een gekwetste man

De eerste stap: wat gebeurt er met de gekwetste?

De tweede stap: de Samaritaan ziet de gekwetste en krijgt medelijden.

De derde stap: Hij komt naderbij

De vierde stap: de Samaritaan verzorgt de kwetsuren.

De vijfde stap: Hij tilt de gekwetste op zijn rijdier

De zesde stap: Hij gaat verder en brengt hem naar de herberg.

De zevende stap: Hij draagt zorg voor hem tot de volgende ochtend.

De achtste stap: Hij betaalt de herbergier.

De negende stap: Hij herneemt zijn weg.

Conclusie: de levensopdracht van Jezus. Ga en doe evenzo!

2 Werkinstrumenten

A De Gebeden.

B De weg naar beneden en naar boven

C Tekorten en verliezen

D De verdedigingsmechanismen

E De loyaliteiten

F Mijn intergenerationele erfenissen

G Gebedsmeditatie: 'er mogen zijn'

H De levenswetten

Woordenlijst

Dankbetuigingen

Geraadpleegde en aanbevolen boeken

1 De parabel van de barmhartige Samaritaan

Hoe integreer ik de parabel van Jezus over de barmhartige Samaritaan in mijn eigen leven?

Brief aan mijn echtgenote, 30 oktober 2014

Allerliefste Thérèse,

Jij bent het mooiste cadeau dat God mij heeft gegeven in mijn leven. Toen je vanmorgen mijn project voor dit boek nalas, wees je me er met tact en tederheid op dat ik in mijn inleiding niet de hele weg uitlegde die ik had afgelegd in het doorgronden van de parabel van de barmhartige Samaritaan: hoe dit verhaal mij op verschillende niveaus uitdaagde en hoe dit woord deel is geworden van mijn leven en een woord ten leven.

De parabel van de barmhartige Samaritaan leek mij nochtans lang eenvoudig: als chirurg stond ik op de eerste rij om verkeersslachtoffers te helpen, op elk uur van de dag en de nacht. Ik stond er altijd voor hen tijdens mijn wacht op de spoeddienst van het ziekenhuis. Maar ik herinner mij jouw afkeur (en die van de kinderen) toen ik mijn dokterskenteken verwijderde van mijn voorruit tijdens de familievakantie in de Valais. Vanaf de eerste dagen werd ik immers al lastig gevallen omwille van gezondheidsredenen door andere Belgische families op verlof, die mij verkozen boven een lokale dokter. Ik vond dat ik er ook recht op had om één keer per jaar af te haken!

Ik herinner me ook mijn hepatitis B toen ik 40 was. Daardoor was ik twee maanden aan mijn bed gekluisterd. Het was een vruchtbare

periode om de prioriteiten in mijn leven (terug) ter discussie te stellen. Ik kon niet anders, het was deel van de typische ‘midlife crisis’: ‘Nu ik alles heb bereikt wat ik wou: een vrouw, kinderen, een huis, een stabiele werksituatie... Wat kan mij nu nog motiveren om verder te gaan met mijn leven? Wat is belangrijk en wat niet? In welke relaties wil ik nog energie stoppen? Welke zijn de gevolgen voor mijn engagementen en mijn activiteiten?’

Iets later, ik was toen 44 geworden, herbeleefde ik de dood van mijn vader die op die leeftijd aan kanker was gestorven. Ik ging mij toen inzetten in de palliatieve zorg. Ik heb er andere gekwetsten ontmoet aan het eind van hun leven en ben er mezelf tegen gekomen met de verwondingen uit mijn jeugd die terug boven kwamen. Ik ontdekte mijn eigen gekwetste ‘ik ‘ door de opleiding die ik heb gekregen op het CEFEM om terminale patiënten te begeleiden en door de vormingen van Bethasda (Simone Pacot) rond geestelijke en psychologische zingeving, alsmede de spiritualiteit van Ignatius. Jezus is tot mij gekomen in dat kwetsbare kind en heeft mij de ware zin van het leven meegegeven als een cadeau dat ik gratis mocht ontvangen zonder dit te hoeven verdienen.

Later werd ik geconfronteerd met mijn existentiële leegte als niet verwachte tweeling bij de geboorte. Dit werd mij duidelijk door de confrontatie met de verwondingen bij anderen. We begeleidden, beste Thérèse, toen samen koppels in de sessies Cana en Fondacio en later waren we verantwoordelijken voor de vormingen van Levend Water in Vlaanderen en animeerden we weekends met Prisma3.

Ik heb er ontdekt dat ikzelf nog een persoonlijk herstel moest doorlopen om tot heling te komen. Toen heb ik een andere invalshoek gekozen om de betekenis van deze parabel van Jezus te vatten.

Aanleiding voor deze parabel van de goede Samaritaan is de Schriftgeleerde die Jezus in een lastig parket probeert te brengen: “Meester wat moet ik doen om het eeuwig leven te verwerven?” Een levensbelangrijke vraag, existentieel voor eenieder die gered wil worden

zoals ik: de dood overwinnen en een vol leven leiden gevuld met de liefde en tederheid van de Vader. Jezus verwijst de Schriftgeleerde naar de Wet: "Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart en met geheel uw ziel, met al uw krachten en geheel uw verstand; en uw naaste gelijk uzelf." Jezus zegt hem tenslotte: "Doe dat en gij zult leven."

Om voluit te leven geeft Jezus mij een drievoudige liefdesboodschap: God liefhebben, zoveel ik kan, en mezelf liefhebben om de ander te kunnen beminnen. Er wordt een link gelegd tussen de eigenliefde en de naastenliefde: indien ik mezelf niet graag zie, als ik mezelf niet bekwaam acht om lief te hebben en bemind te worden, als ik iedere mogelijke relatie uitsluit en mezelf waardeloos verklaar.. hoe kan ik dan een ander, een naaste liefhebben? Indien ik het probeer en een relatie aanga, zal ik al mijn tekortkomingen op de ander projecteren in de geheime hoop dat deze laatste ze kan opvangen en aanvullen.

De Schriftgeleerde vraagt door en stelt de juiste vraag: "Wie is dan mijn naaste, mijn allernaaste, die ik moet beminnen?" Wel, als nu die allernaaste in de eerste plaats ikzelf was, het gekwetste kind dat in mij steekt, dat me kwetsbaar maakt en broos en dat ik verdring door een valse 'Ik'? Door heel mijn leven heen ontdekte ik in de andere gekwetsten rondom mij dat gekwetste kind van mijzelf, op zoek naar hulp.

Ik zou graag, met jou Thérèse en met jullie lezers, deze pagina's met de goede Samaritaan doorlopen. Niet op de klassieke manier als iemand die zich bekommert om de kwetsuren van anderen. Wel vanuit de hoek dat deze Samaritaan handelt vanuit zijn eigen verwondingen en tegenslagen: geïnspireerd en gegidst door Jezus die hem deze weg oplegt. Met Hem kan hij zijn eigen kwetsuren aan zonder in te storten. Op die manier kan hij, samen met de Heer, meewerken aan zijn innerlijk herstel.

“Ga en doe evenzo!” Dat is de gebiedende oproep van Jezus: “Robert, als je gelukkig wil worden, meer leven in jou wil hebben, meer zin wil geven aan je leven, begin er dan aan en doe hetzelfde.” Dit is meer dan een goede raad: het is een levensopdracht om mezelf te realiseren en alles wat in mij steekt aan talenten, die de Schepper mij heeft gegeven. Jezus dwingt mij om, net als de barmhartige Samaritaan, alles te overstijgen wat mij belet mezelf te zijn, wat mij verlamt en wat mij opsluit in steriel gedrag dat niet naar meer leven toe leidt! Deze houding van innerlijk herstel en heling zal zijn vruchten afwerpen en mij leiden naar een grote innerlijke vreugde. Bovendien zal het mij een nieuw levenselan geven, in het teken van het Koninkrijk, door anderen nog meer te beminnen, die Hij mij op mijn weg laat ontmoeten. Dit ‘heil’, dat de Heer mij iedere dag bezorgt, is een uitnodiging om Zijn boodschap uit te dragen in de wereld door mijn levenswijze: door de manier waarop ik leef, waarop ik adem, waarop ik kijk en waarop ik handel.

Bedankt, lieve Thérèse, om mij te hebben geholpen om meer inzicht in mezelf te verwerven. Kusjes,

Jouw Robert

Daar trad een wetgeleerde naar voren om Jezus op de proef te stellen. Hij zei: “Meester, wat moet ik doen om het eeuwig leven te verwerven?” Hij sprak tot hem: “Wat staat er geschreven in de wet? Wat staat er daar?” Hij gaf ten antwoord: “Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart en met geheel uw ziel, met al uw krachten en geheel uw verstand; en uw naaste gelijk uzelf.” Jezus zei: “Uw antwoord is juist; doe dat en gij zult leven.” Maar omdat hij zijn vraag wou verantwoorden, sprak hij tot Jezus: “En wie is mijn naaste?” Nu nam Jezus weer het woord en zei: “Eens viel iemand, die op weg was van Jeruzalem naar Jericho, in de handen van de rovers. Ze plunderden en mishandelden hem en toen ze aftrokken lieten ze hem halfdood liggen. Bij toeval kwam er juist een priester langs die weg; hij zag hem wel, maar liep met een boog om hem heen. Zo deed ook een leviet: hij kwam daar langs, zag hem, maar liep in een boog om hem heen. Toen kwam een Samaritaan die op reis was, bij hem; hij zag hem en kreeg medelijden; hij trad op hem toe, goot olie en wijn op zijn wonden, en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem. De volgende morgen haalde hij twee denariën tevoorschijn, gaf ze aan de waard en zei: Zorg voor hem, en wat ge meer mocht besteden, zal ik u bij mijn terugkomst vergoeden. Wie van deze drie lijkt u de naaste te zijn van de man die in de handen van de rovers gevallen is?” Hij antwoordde: “Die hem barmhartigheid betoond heeft.”

En Jezus sprak: “Ga dan en doe evenzo.”

De verschillende stappen van de barmhartige Samaritaan

- Inleiding: De geschiedenis van een gekwetste man.
- De eerste stap: Wat gebeurt er met de gekwetste? *Mijd ik hem?*
- De tweede stap: De Samaritaan ziet de gekwetste en krijgt medelijden. *Ik kom in contact met mijn emoties.*
- De derde stap: Hij komt naderbij. *Ik zie mijn kwetsuren en de manier waarop ik daarop reageer.*
- De vierde stap: De Samaritaan verzorgt de kwetsuren. *Ik word geconfronteerd met mijn verdedigingsmechanismen, mijn valse eigenbeelden en Godsbeelden, mijn valse profetieën.*
- De vijfde stap: Hij laadt de gekwetste op zijn ezel. *Ik draag het gewicht van mijn verleden.*
- De zesde stap: Hij gaat verder en brengt hem naar de herberg. *Mijn stappen van verzaken en losmaken.*
- De zevende stap: Hij draagt zorg voor hem tot de volgende ochtend. *Ik ontmoet mijn twijfels en mijn angsten en ik rouw.*
- De achtste stap: Hij betaalt de herbergier. *Mijn vergeving en verzoening.*
- De negende stap: Hij herneemt zijn weg. *Ik vertrek 'anders' op weg.*
- Conclusie: De levensopdracht van Jezus. Ga en doe evenzo!

U vindt in het tweede gedeelte **Werkinstrumenten**, gebeden, schema's van uit te voeren stappen en thematische uitleg.

Enkele notities als uitleg voor het lezen van dit boek

1 Waarom zijn kwetsuren tegemoet treden?

De voorgestelde weg om zijn kwetsuren tegemoet te treden is progressief en voltrekt zich in verschillende stappen. De eerste vraag die opkomt, steunt op de twijfel over de noodzakelijkheid van zo'n stap. Waarom moet ik in mijn verleden terugkeren? Waarom moet ik me over feiten buigen, die diep in mijn verleden begraven liggen? Ik leef vandaag normaal, zonder me veel vragen te stellen! Wat gebeurd is, is gebeurd, verstopt in de zolder van mijn geheugen en het staat er op zijn plaats. Ik heb geen psychoanalyse nodig, om pijnlijke herinneringen uit het verleden aan te wakkeren.

De feiten uit mijn persoonlijk leven die ik hier aanhaal, hebben herinneringen uit het verleden, diep bedolven emoties, aan de oppervlakte doen komen. Ik kon er niets mee doen, Ze stoorden me, toonden aan dat ik niet OK met mijn verleden ben, niet in vrede leef met mezelf en met sommige naasten. Ik kon dan dit niet-gesloten dossier uit mijn verleden in de zolder van mijn geheugen stoppen. Of ik kon het open doen en zien wat er in stond, mezelf vrij maken van wat mij in mijn dagdagelijks handelen bleef storen, en zo de overvloedige lasten, die ik in de rugzak van mijn verleden droeg, verwijderen.

Het werken aan mijn verleden helpt me in mijn relaties met mijn dierbaren, ook in mijn communicatie met anderen in mijn professionele leven. Wat mij te veel stoort bij Thérèse of een van mijn kinderen, wat mij uitermate irriteert bij een collega of bij iemand die ik begeleid, heeft iets te zeggen over mezelf. Als ik er niets aan doe, zal ik ook niet echt naar die andere kunnen luisteren, en dus moeilijk tot overleg, raadgeving en vergeving kunnen komen.

Als b.v. de woede van een van mijn kinderen mij hevig beroert, zal ik pogen deze woede zo snel mogelijk bij hem te doen afkoelen, zonder naar de diepe oorzaak ervan te luisteren! Hetzelfde is het geval met een houding van negatie of onbeweeglijkheid van iemand die mij raad komt vragen. Ik moet eerst in het reine komen met mijn woede en met mijn afkeer voor een klagend gedrag, die ik in mezelf niet toelaat!

Die keuze maak ik door op weg te gaan met de barmhartige Samaritaan. Ik zou je ook het verlangen willen geven om hetzelfde te doen. Ik stel je een veilige weg voor, met de hulp van de Heer afgelegd, en met zijn Geest die de weg toont, die versterkt, troost en verzoent.

2 *Het gekwetste kind in mezelf terugvinden*

De innerlijke weg op zoek naar het gekwetste kind in mij is zoals een terugreis in mijn fantasie. ‘Hoe was ik als klein kind?’ Dit terugvinden doet uit mijn geheugen beelden van mijn jeugd opkomen, zowel van de goede als van de pijnlijke momenten. Technieken van ‘refocusing’ helpen mij me op emoties uit mijn verleden te concentreren. Wanneer een hevige emotie van angst of woede in mij opkomt, komt de vraag op ‘Hoe oud is deze emotie?’ Dan kan ik, in een houding van relaxatie, het beeld van mij als kind, bevangen door angst of woede, visualiseren. Gefocust op dit beeld, kan ik de redenen en de omstandigheden van deze hevige emotie die in mijn geheugen is blijven vastzitten, terugvinden.

De therapeutische daad zal er in bestaan me op een ‘andere’ manier deze pijnlijke herinnering te laten beleven. Luisterend ‘naar wat het gekwetste kind in mij dan nodig heeft’, kan ik als volwassene

in deze ontmoeting, het kind de troost, aanmoediging of tederheid geven, die het gevraagd heeft. Zo getroost zal mijn innerlijk kind zijn rol van slachtoffer kunnen loslaten, rechtop gaan staan en zijn pijnlijke emoties verwijderen. Van deze emotionele last bevrijd, zullen de pijnlijke herhalingen, die daarvan het gevolg waren, verdwijnen. In deze benadering kan ik me laten helpen door mijn begeleider, en in een spirituele handeling de hulp van de Heer vragen, van de Vader, van Jezus of ook van Maria, die de moederlijke kant van Gods liefde vertegenwoordigt.

3 *Mijn benadering van het Woord van God in de Bijbel*

Dit boek, met mijn getuigenissen, is gevuld met citaten uit het Oude en het Nieuwe Testament. Mijn benadering is niet die van een exegeet, maar meer van een ‘Lectio divina’. Ik lees en herlees een tekst, zoals het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Ik poog te visualiseren wat er plaats grijpt, en ik laat mij door mijn emoties bevangen nemen, om zo deze woorden in mijn beleving te integreren. En plots komt er een woord, een zin, een beweging naar boven, die vragen in mij oproept, die mij treft en waarbij ik stil blijf staan om er de smaak van te proeven. Het herkauwen van het woord laat het in mij binnendringen, ik verteer het en integreer het progressief in mij. Het wordt dan een Woord ten leven, dat meer leven in mij opwekt, alsmede een diepe innerlijke vreugde. Deze handeling zet mij ook in beweging om dit met anderen te delen. Mijn geluk kan ik niet voor mij alleen houden.

Deze persoonlijke lezing is van Ignatiaanse inspiratie. Deze manier om de Bijbel te lezen, door ze concreet in mijn leven te plaatsen, is een bron van geestelijke verdieping en geeft me diepe vreugde.

Het woord ten leven in mijn beleving plaatsen

Uit de pijnlijke omstandigheden die zich in de loop van mijn leven voordeden, heb ik me maar weten te redden door mezelf te veroordelen en door valse profetieën over te nemen.

Deze leugenachtige uitspraken wegen op mijn manier van leven. Om eraan te verzaken, moet ik ze niet alleen verwerpen, maar er tevens een antigif-woord voor in de plaats zetten. De technieken van Mindfulness o.a. gebruiken bevestigingen of positieve boodschappen om deze negatieve eigenbeelden tegen te werken. Op dezelfde manier zoek ik een Woord van God op, dat me leven geeft in de beproeving die ik doormaak. Bij een mislukking, zoals wanneer iemand mijn zienswijze verwerpt, put ik kracht uit dit Woord van de Heer: “*Robert, vrees niet. IK heb je als vriend gekozen en IK zend je opdat je vrucht zou dragen in overvloed.*” De dagelijkse herhaling, in mijn gebed, van deze aanmoediging spoort mij aan en geeft me moed.

4 *De plaats van het Kruis van Jezus*

Voor veel christenen, meer bepaald katholieken, is de visie van het Kruis beïnvloed geweest door een ongezonde lijdensmystiek, wat men wel eens ‘de ontsporing van de offergedachte’ heeft genoemd. Deze ontsporing, dat men moet lijden om zijn hemel te verdienen, heeft vele gelovigen angst aangejaagd, zodat zij dit beeld uit hun wereldvisie geschrapt hebben. De hedendaagse wereld weigert trouwens elke vorm van lijden.

Het lijden moet gekaderd worden op evangelische basis: “*Voor Christus is het lijden geen bondgenoot, maar een tegenstander.*”

Het lijden heeft op zich geen enkele zin, en is niet verlossend. Niet het lijden van Christus heeft ons verlost, maar wel het geloof, de hoop en de liefde die Hij heeft bewaard midden in het lijden.” (R.Henckes, Het is Volbracht, blz. 74)

Persoonlijk spreekt mij het Kruis van Jezus aan, want het bezit een grote bevrijdingskracht. In mijn herstelweg spreekt het Kruis mij over de kracht van de opstanding, die in mij werkzaam is. De kracht die me optrekt, komt van de verrijzenis van Jezus (zie blz. 27).

De hedendaagse psychologie onderzoekt dit fenomeen ook en spreekt van veerkracht (*La résilience*): de reactie in de beproeving die ons doet opstaan, ons recht overeind houdt, als bewogen door een innerlijke veer. Deze energie van opstanding, deze innerlijke veer is voor mij de Verrezen Jezus, die in mij door zijn Geest leeft.

5 De voorbeelden, aangehaald in dit boek

Buiten mijn eigen getuigenissen zijn de voorbeelden die in dit boek aangehaald worden, gedepersonaliseerd en de personen dragen fictieve namen.

***“En wij schrijven dit om ons aller vreugde
volkomen te maken.”*** (1 Joh 1,4)

De geschiedenis van een gekwetste man

Een man stapt van Jeruzalem naar Jericho. Hij loopt bergafwaarts en moet door de woestijn om het doel van zijn reis te bereiken. Als hij eindelijk in Jericho aankomt, ligt de stad aan zijn voeten als een frisse oase van groen.

Dit traject heb ik doorlopen als mens. Een traject van neerdalen, afdalen, verdiepen, in mezelf treden. Op bepaalde momenten leek dit traject dor, droog. Ik ontmoette geen externe bronnen van hulp, verfrissing, water, voedsel.

Op deze weg ***wordt de man overvallen door rovers die hem beroven, die hem slaan en die hem half dood laten liggen langs de weg.***

Deze beproeving overvalt me ineens. Ik verwacht haar niet eens en ik ben er dan ook niet op voorbereid. Ik word overvallen, neergeslagen, beroofd. Men ontnemt me mijn levenskracht, de schatten die ik heb opgeslagen, mijn reserves voor de toekomst, mijn zekerheden... Ik moet de slagen van het lot incasseren, ik heb pijn en moeite om terug recht te komen. Een deel van mezelf is dood, levenloos, verlaten! Deze beproeving in het leven doet me een vroegere beproeving herbeleven, die niet volledig verwerkt is, waarvan ik de rouw ook niet heb kunnen voltooiën en waarin er nog donkere momenten zijn waar ik doorheen moet.

In mijn beroepsleven was ik chirurg, later ook dokter in de palliatieve zorgen. Toen ik mijn vriend Jan opereerde had ik de oprechte hoop hem te kunnen genezen van zijn kanker, maar twee jaar later stak de ziekte terug de kop op en leidde dat onvermijdelijk tot zijn dood. Ik heb hem begeleid tot het einde van zijn leven (we waren allebei 44) en ik heb toen een stuk rouw doorgemaakt en de ontmoeting met de dood. Door

dit traject moest ik terugdenken aan de dood van mijn vader die ook 44 was toen hij stierf. Ik was toen 16 en er heerste nog een taboe op terminale kanker; niemand sprak er openlijk over in de familie. Ik heb toen de rouw doorgemaakt waartoe ik in staat was, en plaatste mijn vader in de hemel, heel ver weg in vrede bij God. Het is dus pas veel later dat dit niet afgesloten hoofdstuk terug aan de oppervlakte kwam.

In mijn deelgroepen moest ik vaak bij mezelf te rade gaan door de verhalen van de deelnemers. Hun feiten sloten aan bij mijn oorspronkelijke kwetsuur. Dat raakte me, dat greep me naar de keel, dat maakte me prikkelbaar, kwaad en triest. Hoe moest ik ermee verder? Wat moet ik doen als ik me beroofd voel, geslagen en achtergelaten op de weg van de dood, langs de weg van mijn prille jeugd?

Een andere aanwijzing voor mijn onverwerkte kwetsuren uit mijn jeugd vond ik terug in mijn overdreven gedrag tegenover de anderen: waarom reageer ik buiten verhouding als iemand zijn droefheid uitdrukt, als iemand boos wordt, als iemand me negeert of als iemand te laat komt op de afspraak?

Persoonlijk heb ik er een hekel aan als iemand te laat komt op een afspraak of aan tafel voor de maaltijd. De gewoonte in mijn familie is dat je altijd ruim op tijd bent voor een afspraak (ik heb dat van m'n vader) en dat speelt een rol in mijn ongeduld. Maar als ik het haat om te wachten, heeft dit ook te maken met het feit dat mijn geboorte niet verwacht was. Ik was namelijk de tweede van een tweeling en men wist daar niets van voor de geboorte! Een tweede jongen kwam onaangekondigd op de wereld! Op die manier moet ik ook mijn geboorte verwerken.

Mijn onafgewerkte dossiers

De mens is een relatiewezen. Het is in de relatie tot de ander dat ik zie wie ik ben. Ik heb mezelf vaak vragen gesteld: welke